

CYNAN ab IAGO (bu farw 1060?), tywysog a altudiwyd

Enw: Cynan ab Iago

Dyddiad marw: 1060?

Priod: Ragnhildr wraig Cynan

Plentyn: Maredudd ap Cynan

Plentyn: Gruffudd ap Cynan

Rhiant: Iago ab Idwal

Rhyw: Gwryw

Galwedigaeth: tywysog a altudiwyd

Maes gweithgaredd: Milwrol; Gwleidyddiaeth a Mudiadau Gwleidyddol; Teuluoedd Brenhinol a Bonheddig

Awdur: John Edward Lloyd

mab Iago ab Idwal, yn disgyn o Rodri Mawr, ac arglywyd Gwynedd o 1033 hyd 1039. Pan lofruddiwyd Iago yn 1039 gan ei wyr ei hun a dyfod Gruffydd ap Llywelyn, o linach arall, awdurdod, ffoes Cynan i blith Daniaid Dulyn. Yno priododd Ragnhildr, wýres Sitric 'â'r farf sidanog' (bu farw 1042), ac felly daeth i berthyn i'r teulu brenhinol. Yn ôl David Powel (*Historie of Cambria*) fe ymdrechodd ddwywaith i adennill ei dreftadaeth oddi ar Gruffydd gyda chymorth llynges o Dulyn. Y tro cyntaf, sef yn 1041, llwyddodd i ddal ei elyn, ond bu i wyr hwnnw ei ryddhau yn fuan; yr ail dro, yn 1052, chwythwyd ei longau i bob cyfeiriad gan ystom fawr. Nid ydyw'r awdurdodau cynharaf yn dywedyd dim am y rhan a gymerodd Cynan ei hunan yn yr ymgrychoedd hyn, a rhaid, felly, amau a gymerasant le. Mor ddeithr ydoedd yng ngolwg y Cymry nes iddynt aль ei fab Gruffydd ap Cynan, pan ymddangosodd yn 1075 i hawllo ei dreftadaeth, yn wyr Iago. Dywed hanes bywyd Gruffydd ap Cynan i fam Iago ddysgu iddo pan yn blentyn o ba dras yr oedd a pha freiniau oedd yn ddyledus iddo, ac y mae hyn yn awgrymu i Gynan farw heb fod yn hir iawn ar ôl geni ei fab.

Awdur

Syr John Edward Lloyd, (1861 - 1947)

Ffynonellau

J. E. Lloyd, *A History of Wales from the Earliest Times to the Edwardian Conquest*(London 1911), 358, 379-80

Darllen Pellach

Erthygl Wicipedia: Cynan ab Iago

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q3008718

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC-RUU/1.0/>

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Arddull APA

Lloyd, J. E., (1953). CYNAN ab IAGO (bu farw 1060?), tywysog a altudiwyd. Y Bywgraffiadur Cymreig. Adferwyd 20 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c-CYNA-AB-1060>

Gwylfrannu

LLGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Nosbarwr
Llyfrgell Cymru
Sponsored by
Welsh Government